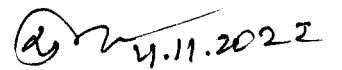

पं.रविशंकर शुक्ल विश्वविद्यालय, रायपुर (छ.ग.)

M.A. Sanskrit Previous Year Syllabus
Annual & Semester Pattern
Session 2022-24

सत्र 2019-20 का पाठ्यक्रम 2022-24 हेतु यथावत प्रभावशील किया गया है।

 4.11.2022

एम.ए.पूर्व – संस्कृत का यह पाठ्यक्रम सत्र 2019-20 के लिए लागू होगा ।

पाठ्यक्रम – वार्षिकपरीक्षापद्धति:- 2019-20

एम.ए.पूर्व – संस्कृत

स्नातकोत्तरस्य पूर्ववर्षे निम्नलिखितानि पञ्चप्रश्नपत्राणि भविष्यन्ति । प्रश्नपत्रं चतुर्षु खण्डेषु (4 इकाई) विभक्तं भविष्यति । प्रत्येकस्य खण्डस्य कृते 25 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति ।

क्रमांक	प्रश्नपत्रम्	प्रश्नपत्रस्य नाम	पूर्णांकः
1	प्रथमप्रश्नपत्रम्	वैदिकसाहित्यम्	100
2	द्वितीयप्रश्नपत्रम्	व्याकरणशास्त्रम्	100
3	तृतीयप्रश्नपत्रम्	भाषाविज्ञानम्	100
4	चतुर्थप्रश्नपत्रम्	दर्शनशास्त्रम्	100
5	पञ्चमप्रश्नपत्रम्	साहित्यशास्त्रम्	100
योगः --			500

प्रथमप्रश्नपत्रम् – वैदिकसाहित्यम्

इकाई प्रथमा – अधोलिखितानां सूक्तानामध्ययनम् –

अग्निः – 1.1, इन्द्रः 2.12, वरुणः – 7.86, विष्णुः – 1.154

पुरुषसूक्तम् -10.90 विश्वेदेवाः – 1.89, शिवसंकल्पसूक्तम् – 30.4.16,

सरमापणिसूक्तम् – 10.108, रुद्रसूक्तम् (शुक्लयजुर्वेदस्य षोडशोऽध्यायः – 16 मन्त्राः)

इकाई द्वितीया - ऐतरेयब्राह्मणगतं (हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्)

इकाई तृतीया – ईशावास्योपनिषद्

इकाई चतुर्थी – (अ) निरुक्तम् (प्रथमोऽध्यायः)

निरुक्तगतानामधोलिखितानां पदानां निर्वचनम् –

आचार्यः, वीरः, हृदः, गोः, समुद्रः, वृत्रः, आदित्यः, उषस्, मेघः, वाक्, उदकम्, नदी, अश्वः, अग्निः, जातवेदस्, वैश्वानरः, निघण्टुः ।

(ब) संहिता-ब्राह्मण-आरण्यक-उपनिषदां वेदाङ्गानां च संक्षिप्तपरिचयः ।

 4.11.2022

अनुशासितग्रन्थाः -

ऋक्सूक्तसंग्रह - डा. हरिदत्त शास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठ

ऋक्सूक्तसंग्रह - तारिणीश झा, प्रकाशन केन्द्र, लखनऊ

ईशावास्योपनिषद् - डा. विजय शंकर पाण्डेय, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी

ईशावास्योपनिषद् - गीताप्रेस, गोरखपुर

एतरेयब्राह्मणम् - हरिश्चन्द्रोपाख्यानम् - डा. उमाशंकर शर्मा ऋषि, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी

निरुक्तम् - डा. उमाशंकर शर्मा ऋषि, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी

वैदिकसाहित्यस्येतिहासः - डा. राजधर मिश्रः, श्याम प्रकाशन, जयपुर

वैदिक साहित्य और संस्कृति - आचार्य बलदेव उपाध्याय, शारदा संस्थान, वाराणसी

वैदिक साहित्य का इतिहास - श्री गजानन शास्त्री मुसलगाँवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

द्वितीयप्रश्नपत्रम् - व्याकरणशास्त्रम्

इकाई प्रथमा - कारकप्रकरणम् - वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीतः (सम्पूर्णम्)

इकाई द्वितीया - समासप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः (केवलसमासः, तत्पुरुषसमासश्च, तत्पुरुषसमासश्च, अव्ययीभावः, द्वन्द्वो बहुव्रीहिश्चः)

इकाई तृतीया - (अ) परिभाषा - संहिता, गुणः, वृद्धिः, प्रातिपदिकम्, नदी, घि, उपधा, अपृक्तम्, गति, पदम्, विभाषा, सवर्णम्, टि, प्रगृह्यम्, सर्वनामस्थानम्, निष्ठा ।

(ब) कृदन्तप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः

अध्येतव्यप्रत्ययाः - तव्यत्, तव्य, अनीयर्, यत्, ण्यत्, क्यप्, ण्वुल्, तृच्, ल्यु, णिनि, अच्, क्त, क्तवत्, शत्, शानच्, तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्, ल्युट्, क्तिन् ।

(स) तद्धितप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुदीतः)

अध्येतव्यप्रत्ययाः - अण्, ण्य, इञ्, ढक्, त्व, तल्, ष्यञ्, ईयमुन्, इष्टन्, तरप्, तमप्, इनि, ठन्, मतुप्, इतच् ।

इकाई चतुर्थी - महाभाष्यस्य पशुशाहितके निम्नांकिताः विषयाः -

शब्दस्य परिभाषा,

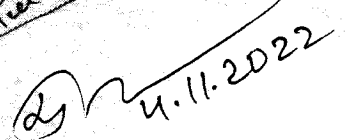
शब्दार्थसम्बन्धः,

व्याकरणाध्ययनस्य प्रयोजनानि,

 4.11.2022

व्याकरणस्य परिभाषा,
साधुशब्दानां प्रयोगस्य परिणामः,
व्याकरणस्य पद्धतिः ।

अनुशंसितग्रन्थाः -

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपालदत्त पाण्डेय, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी
लघुसिद्धान्तकौमुदी - डा. कौशलकिशोर पाण्डेय, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
लघुसिद्धान्तकौमुदी - महेश सिंह कुशवाहा, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
व्याकरण महाभाष्यम् (1-5 आह्निकानि) - कृष्णदास अकादमी, वाराणसी

तृतीयप्रश्नपत्रम् - भाषाविज्ञानम्

इकाई प्रथमा - भाषायाः परिभाषा, भाषा-बोली-इत्येतयोः भेदः,

भाषाणां वर्गीकरणम् - आकृतिमूलकं पारिवारिकं च,

भारोपीयभाषापरिवारस्य संक्षिप्तपरिचयः ।

भारतीया आर्यभाषा -

प्राचीनभारतीया आर्यभाषा (वैदिकसंस्कृतं लौकिकसंस्कृतञ्च)

मध्यकालीनभारतीया आर्यभाषा (पालिः, प्राकृतम् अपभ्रंशः)

आधुनिभारतीयानामार्यभाषाणां परिचयः ।

इकाई द्वितीया - ध्वनीनां वर्गीकरणं, स्वराणां व्यञ्जनानां च उच्चारणस्थानानि प्रयत्नाश्च,

संस्कृतध्वनिदृष्ट्या मानवीयं ध्वनियन्त्रम्,

ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि, ध्वनिनियमः (ग्रिमः, ग्रासमैतः वर्नरः च)

अर्थपरिवर्तनस्य दिशः कारणानि च ।

निरुक्तस्य त्रिमुनिव्याकरणस्य वाक्यपदीयस्य च भाषावैज्ञानिकं महत्त्वम् ।

इकाई तृतीया - पाणिनीयशिक्षा (सम्पूर्णा)

इकाई चतुर्थी - धम्मपदम् (वर्गः - 1,2,3,4,5)

कोमलचन्द्रजैतकृता प्राकृतप्रवेशिका पाठः - (1,2,3,14)

अनुशंसितग्रन्थाः -

भाषाविज्ञान - डा. भोला नाथ तिवारी, चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी

पाणिनीयशिक्षा - डा. मन्व्यप्रकाश दुबे, राजस्थानी ग्रन्थागार, जोधपुर

धम्मपदम् - श्री कच्छेन्दीलाल गुप्त, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

प्राकृतप्रवेशिका - कोमलचन्द्रजैत, तारा बुक एजेन्सी, वाराणसी

 Vaibha

 P. V. S.
4.11.2022

चतुर्थप्रश्नपत्रम् - दर्शनशास्त्रम्

इकाई प्रथमा - तर्कसंग्रहः

इकाई द्वितीया - पातञ्जलयोगसूत्रम् - समाधिपादः (1-28 सूत्रपर्यन्तम्),
साधनपादः (1-9 तथा 29-55 सूत्रपर्यन्तम्)
विभूतिपादः (1-3 सूत्रपर्यन्तम्)

भारतीयदर्शनस्य परिचयः - चार्वाकदर्शनम्, जैनदर्शनम्, बौद्धदर्शनम्,
मीमांसादर्शनम्, वेदान्तदर्शनम्

इकाई तृतीया - सांख्यकारिका

इकाई चतुर्थी - वेदान्तसारः

अनुशंसितग्रन्थाः -

तर्कसंग्रहः - श्री शाश्वतानन्द झा, चौखम्भा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
सांख्यकारिका - आचार्य जगन्नाथ शास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
वेदान्तसारः - डा. कृष्णकान्त त्रिपाठी, साहित्य भण्डार, मेरठ
वेदान्तसारः - आचार्य बदरीनाथ शुक्ल, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी
पातञ्जल योगसूत्रम् - स्वामी ओमानन्द तीर्थ, गीताप्रेस, गोरखपुर
भारतीय दर्शन - डा. नन्द किशोर देवराज, उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान
भारतीय दर्शन - चन्द्रधर शर्मा, मोतीलाल बनारसीदास, वाराणसी

पंचमप्रश्नपत्रम् - साहित्यशास्त्रम्

इकाई प्रथमा - भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम् (प्रथमोऽध्यायः)

इकाई द्वितीया - दशरूपकम् (प्रथमः द्वितीयः च प्रकाशः)

इकाई तृतीया - (अ) भामहकृतः काव्यालङ्कारः (प्रथमः परिच्छेदः)
(ब) वामनकृता काव्यालंकारसूत्रवृत्तिः (प्रथमम् अधिकरणम्)

इकाई चतुर्थी - दण्डिकृतः काव्यादर्शः (प्रथमपरिच्छेदः)

अनुशंसितग्रन्थाः -

नाट्यशास्त्रम् (1-2 अध्यायः) - श्री बाबूलाल शुक्ल, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
दशरूपकम् - डा. केशवराव मुसलगाँवकर, चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
काव्यालङ्कारः - पं. बटुकनाथ शर्मा, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
काव्यालंकारसूत्रवृत्तिः - श्री हरगोविन्द शास्त्री, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
काव्यादर्शः - आचार्य श्री रामचन्द्र मिश्रः, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी

45/11/2022

एम.ए. प्रथम एवं द्वितीय सेमेस्टर- संस्कृत का यह पाठ्यक्रम सत्र 2019-20 के लिए लागू होगा।

पाठ्यक्रम: -सेमेस्टरपरीक्षापद्धति: - 2019-20

प्रथम सेमेस्टरपरीक्षायां द्वितीयसेमेस्टरपरीक्षायाञ्च निम्नलिखितानि पञ्चप्रश्नपत्राणि भविष्यन्ति। प्रश्नपत्रं चतुर्षु खण्डेषु (4 इकाई) विभक्तं भविष्यति। प्रत्येकस्य खण्डस्य कृते 20 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।

प्रश्नपत्रम्	प्रश्नपत्रस्य नाम	लिखितपरीक्षा	आन्तरिकमूल्यांकनम्	पूर्णांकः
प्रथमप्रश्नपत्रम्	वैदिकसाहित्यम्	80	20	100
द्वितीयप्रश्नपत्रम्	व्याकरणशास्त्रम्	80	20	100
तृतीयप्रश्नपत्रम्	भाषाविज्ञानम्	80	20	100
चतुर्थप्रश्नपत्रम्	दर्शनशास्त्रम्	80	20	100
पञ्चमप्रश्नपत्रम्	साहित्यशास्त्रम्	80	20	100
		400	100	500

सेमेस्टर - 1

प्रथमप्रश्नपत्रम् - वैदिकसाहित्यम्

इकाई प्रथमा - अधोलिखितानां सूक्तानामध्ययनम् -

अग्निः -1.1, इन्द्रः - 2.12, वरुणः -7.86, विष्णुः -1.154, पुरुषसूक्तम् - 10.90

इकाई द्वितीया - विश्वेदेवाः -1.89, शिवसंकल्पसूक्तम् - 30.4.16, सरमापणिसूक्तम् -10.108

सरमापणिसूक्तम् -10.108, रुद्रसूक्तम् (शुक्लयजुर्वेदस्य षोडशोऽध्यायः 16मन्त्राः)

इकाई तृतीया - ईशावास्योपनिषद्

इकाई चतुर्थी - संहिता-ब्राह्मण-आरण्यक-उपनिषदां वेदाङ्गानां च संक्षिप्तपरिचयः।

सेमेस्टर - 2

प्रथमप्रश्नपत्रम् - वैदिकसाहित्यम्

इकाई प्रथमा - ऐतरेयब्राह्मणगतम् - हरिश्चन्द्रोपाख्यानम् (द्वितीयखण्डपर्यन्तम्)

इकाई द्वितीया - ऐतरेयब्राह्मणगतम् - हरिश्चन्द्रोपाख्यातम् (तृतीयखण्डतः समाप्तिपर्यन्तम्)

इकाई तृतीया - निरुक्तम् (प्रथमोऽध्यायः)

5.11.2022

इकाई चतुर्थी - निरुक्तगतानामधोलिखितानां पदानां निर्वचनम् -

आचार्यः, वीरः, हृदः, गोः, समुद्रः, वृत्रः, आदित्यः, उषस्, मेघः, वाक्, उदकम्,
नदी, अश्वः, अग्निः, जातवेदस्, वैश्वानरः, निघण्टुः ।

सेमेस्टर - 1

द्वितीयप्रश्नपत्रम् - व्याकरणशास्त्रम्

इकाई प्रथमा - कारकप्रकरणम् - वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीतः (चतुर्थीविधायकसूत्रपर्यन्तम्)

इकाई द्वितीया - कारकप्रकरणम् - वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीतः

(पञ्चमीविधायकसूत्रतः समाप्तिपर्यन्तम्)

इकाई तृतीया - समासप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः (केवलसमासः, तत्पुरुषसमासश्च)

इकाई चतुर्थी - समासप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः (अव्ययीभावः, द्वन्द्वो बहुव्रीहिश्चः)

सेमेस्टर - 2

द्वितीयप्रश्नपत्रम् - व्याकरणशास्त्रम्

इकाई प्रथमा - परिभाषा - संहिता, गुणः, वृद्धिः, प्रातिपदिकम्, नदी, घि, उपधा, अपृक्तम्,
गति, पदम्, विभाषा, सवर्णम्, टि, प्रगृह्यम्, सर्वनामस्थानम्, निष्ठा ।

इकाई द्वितीया - कृदन्तप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः

अध्येतव्यप्रत्ययाः - तव्यत्, तव्य, अनीयर्, यत्, ण्यत्, क्यप्, ण्वुल्, तृच्,

ल्यु, णिनि, अच्, क्त, क्तवत्, शत्, शानच्, तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्, ल्युट्, क्तिन् ।

इकाई तृतीया - तद्धितप्रकरणम् - लघुसिद्धान्तकौमुदीतः

अध्येतव्यप्रत्ययाः - अण्, ण्य, इञ्, ढक्, त्व, तल्, ष्यञ्, ईयसुन्, इष्टन्,

तरप्, तमप्, इनि, ठन्, मतुप्, इतच् ।

इकाई चतुर्थी - महाभाष्यस्य पशुपशाह्निके निम्नांकिताः विषयाः -

शब्दस्य परिभाषा,

शब्दार्थसम्बन्धः,

व्याकरणाध्ययनस्य प्रयोजनानि,

व्याकरणस्य परिभाषा,

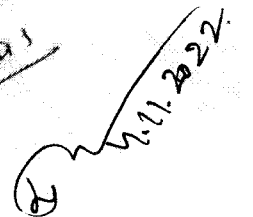
साधुशब्दानां प्रयोगस्य परिणामः,

व्याकरणस्य पद्धतिः ।

Valbhan

1.11.2022

सेमेस्टर - 1

तृतीयप्रश्नपत्रम् - भाषाविज्ञानम्

- इकाई प्रथमा - भाषायाः परिभाषा, भाषा-बोली-इत्येतयोः भेदः,
भाषाणां वर्गीकरणम् - आकृतिमूलकं पारिवारिकं च ।
- इकाई द्वितीया - ध्वनीनां वर्गीकरणं, स्वराणां व्यञ्जनातां च उच्चारणस्थानानि प्रयत्नाश्च,
संस्कृतध्वनिदृष्ट्या मानवीयं ध्वनियन्त्रम्,
ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि, ध्वनित्थयः (ग्रिमः, ग्रासमैनः बर्नरः च) ।
- इकाई तृतीया - अर्थपरिवर्तनस्य दिशः कारणानि च,
निरुक्तस्य त्रिमुनिव्याकरणस्य वाक्यपदीयस्य च भाषावैज्ञानिकं महत्त्वम् ।
- इकाई चतुर्थी - भारोपीयभाषापरिवारस्य संक्षिप्तपरिचयः ।

सेमेस्टर - 2

तृतीयप्रश्नपत्रम् - भाषाविज्ञानम्

- इकाई प्रथमा - भारतीया आर्यभाषा -
प्राचीनभारतीया आर्यभाषा (वैदिकसंस्कृतं लौकसंस्कृतञ्च)
मध्यकालीनभारतीया आर्यभाषा (पालिः प्राकृतम् अपभ्रंशः)
आधुनिकभारतीयानामार्यभाषाणां परिचयः ।
- इकाई द्वितीया - पाणिनीयशिक्षा (सम्पूर्णा)
- इकाई तृतीया - धम्मपदम् (वग्गः - 1,2,3,4,5)
- इकाई चतुर्थी - कोमलचन्द्रजैनकृता प्राकृतप्रवेशिका पाठः - (1,2,3,14)

सेमेस्टर - 1

चतुर्थप्रश्नपत्रम् - दर्शनशास्त्रम्

- इकाई प्रथमा - तर्कसंग्रहः - अनुमानलक्षणपर्यन्तम्
- इकाई द्वितीया - तर्कसंग्रहः - उपमानतः समाप्तिपर्यन्तम्
- इकाई तृतीया - सांख्यकारिका - चत्वारिंशत्कारिकापर्यन्तम्
- इकाई चतुर्थी - सांख्यकारिका - एकचत्वारिंशत्कारिकातः समाप्तिपर्यन्तम्

सेमेस्टर - 2

चतुर्थप्रश्नपत्रम् - दर्शनशास्त्रम्

- इकाई प्रथमा - वेदान्तसारः - उपहितचैतन्यपर्यन्तम्

Valbh

 4.11.2022

- इकाई द्वितीया - वेदान्तसारः - सृष्टिनिरूपणतः समाप्तिपर्यन्तम्
इकाई तृतीया - पातञ्जलयोगसूत्रम् - समाधिपादः (1-28 सूत्रपर्यन्तम्),
साधनपादः (1-9 तथा 29-55 सूत्रपर्यन्तम्)
विभूतिपादः (1-3 सूत्रपर्यन्तम्)
इकाई चतुर्थी - भारतीयदर्शनस्य परिचयः - चार्वाक दर्शनम्, जैनदर्शनम्, बौद्धदर्शनम्,
मीमांसादर्शनम् वेदान्तदर्शनम्

सेमेस्टर - 1

पंचमप्रश्नपत्रम् - साहित्यशास्त्रम्

- इकाई प्रथमा - भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम् (प्रथमोऽध्यायः)
इकाई द्वितीया - भामहकृतः काव्यालङ्कारः (प्रथमः परिच्छेदः - 30 कारिकापर्यन्तम्)
इकाई तृतीया - भामहकृतः काव्यालङ्कारः (प्रथमः परिच्छेदः - 31 कारिकातः समाप्तिपर्यन्तम्)
इकाई चतुर्थी - वामनकृता काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः (प्रथमाधिकरणम्)

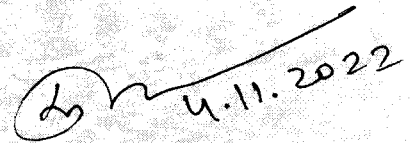
सेमेस्टर - 2

पंचमप्रश्नपत्रम् - साहित्यशास्त्रम्

- इकाई प्रथमा - दण्डिकृतः काव्यादर्शः (प्रथमपरिच्छेदः- 50 कारिकापर्यन्तम्)
इकाई द्वितीया - दण्डिकृतः काव्यादर्शः (प्रथमपरिच्छेदः- 51 कारिकातः समाप्तिपर्यन्तम्)
इकाई तृतीया - दशरूपकम् (प्रथमः प्रकाशः)
इकाई चतुर्थी - दशरूपकम् (द्वितीयः प्रकाशः)

 Naibhm

 Ramesh

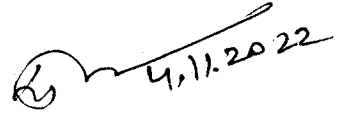
 4.11.2022

पं.रविशंकर शुक्ल विश्वविद्यालय, रायपुर (छ.ग.)

M.A. Sanskrit Final Year Syllabus
Annual & Semester Pattern
Session 2022-24

सत्र 2020-21 का पाठ्यक्रम 2022-24 हेतु यथावत प्रभावशील किया गया है।

 4.11.2022

पाठ्यक्रम – वार्षिकपरीक्षापद्धति:- 2020-21

एम.ए.अन्तिम-संस्कृत

स्नातकोत्तरस्य अन्तिमवर्षे निम्नलिखितानि पञ्चप्रश्नपत्राणि भविष्यन्ति । प्रश्नपत्रं चतुर्षु खण्डेषु (4 इकाई) विभक्तं भविष्यति । प्रत्येकस्य खण्डस्य कृते 25 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति ।

क्रमांक	प्रश्नपत्रम्	प्रश्नपत्रस्य नाम	पूर्णांकः
1	षष्ठप्रश्नपत्रम्	काव्यम्	100
2	सप्तमप्रश्नपत्रम्	काव्यशास्त्रम्	100
3	अष्टमप्रश्नपत्रम्	साहित्यसिद्धान्तः	100
4	नवमप्रश्नपत्रम्	धर्मार्थशास्त्राणि	100
5	दशमप्रश्नपत्रम्	भाषाकौशलम्	100
योगः --			500

षष्ठप्रश्नपत्रम्-काव्यम्

इकाईप्रथमः-मेघदूतम् – पूर्वमेघः

इकाईद्वितीयः-मेघदूतम् – उत्तरमेघः

इकाईतृतीयः-शिशुपालवधम् (प्रथमः सर्गः)

इकाईचतुर्थः- मृच्छकटिकम्

अनुशंसितग्रन्थाः -

मेघदूतम् – श्री वैद्यनाथ झा, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी

शिशुपालवधम् (प्रथमः सर्गः) – श्री रामजीलाल शर्मा, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

मृच्छकटिकम् – डा. जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

 11.11.2022

सप्तमप्रश्नपत्रम्-काव्यशास्त्रम्

इकाईप्रथमः-काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 1,2,3)

इकाईद्वितीयः-काव्यप्रकाशः (उल्लासः -4,5,6)

इकाईतृतीयः-(अ) काव्यप्रकाशः (उल्लासः -7,8)

(ब) काव्यप्रकाशात् अधोलिखितानाम् अलंकाराणां सोदाहरणं लक्षणम्

अनुप्रासः, श्लेषः, वक्रोक्तिः, उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, समासोक्तिः,
अपह्नुतिः, निदर्शना, अर्थान्तरन्यास, दृष्टान्तः, विभावना, विशेषोक्तिः,
संकरः, संसृष्टिः, आक्षेपः, दीपकम्, पर्यायोक्तम्, अप्रस्तुतप्रशंसा ।

इकाईचतुर्थः-साहित्यदर्पणः - अधोलिखितविषयाः -

विश्वनाथकृतकाव्यलक्षणम्,
शब्दशक्तिः - अभिधा, लक्षणा, व्यञ्जना च ।
रसः(स्थायिभावसहितो रसभेदः),
रूपकभेदः, नाट्यस्य लक्षणम्, महाकाव्यस्य लक्षणम् ।

अनुशंसितग्रन्थाः -

काव्यप्रकाशः- पं. रघुनाथ प्रसाद चतुर्वेदी, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
साहित्यदर्पणः - आचार्य कृष्णमोहन शास्त्री, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

अष्टमप्रश्नपत्रम्-साहित्यसिद्धान्तः

इकाईप्रथमः-वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषः)

इकाईद्वितीयः-ध्वन्यालोकः (प्रथम उद्योतः)

इकाईतृतीयः-काव्यमीमांसा (अध्यायः- 1,2,3,4,5)

इकाईचतुर्थः- (अ) औचित्यविचारचर्चा

(ब) साहित्यशास्त्रीया विभिन्न सम्प्रदायाः -

अलंकारसम्प्रदायः, रससम्प्रदायः, रीतिसम्प्रदायः,

व क्रोक्तिसम्प्रदायः, औचित्य सम्प्रदायः, ध्वनिसम्प्रदायश्च ।

अनुशंसितग्रन्थाः -

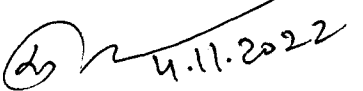
संस्कृत साहित्य का इतिहास - आचार्य बलदेव उपाध्याय

वक्रोक्तिजीवितम् - श्री राधेश्याम मिश्र, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

ध्वन्यालोकः -डा. गंगासागर राय, चौखम्भा संस्कृत भवन, वाराणसी

हिन्दीकाव्यमीमांसा - डा. गंगासागर राय, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी

औचित्यविचारचर्चा- आचार्य श्री ब्रजमोहन झा, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी

4.11.2022

नवमप्रश्नपत्रम्-धर्मार्थशास्त्राणि

इकाईप्रथमः-(अ)रामायण-महाभारत-पुराणानां संक्षिप्त परिचयः ।

(ब) मार्कण्डेयपुराणम् – दुर्गासप्तशती (मध्यमचरित्रम्, अध्यायाः-2,3,4)

इकाईद्वितीयः-महाभारतम् – भगवद्गीता (अध्यायः-2,15,16)

इकाईतृतीयः-मनुस्मृतिः (अध्यायः- 1)

इकाईचतुर्थः-कौटिल्यस्य अर्थशास्त्रम् (प्रथमतः पञ्चमोऽध्यायपर्यन्तम्)

अनुशंसितग्रन्थाः -

संस्कृत साहित्य का इतिहास – आचार्य बलदेव उपाध्याय

मार्कण्डेयपुराणम् – कन्हैयालाल मिश्र, हिन्दी साहित्य सम्मेलन, प्रयाग

मार्कण्डेयपुराणम् – कन्हैयालाल मिश्र, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी

दुर्गासप्तशती - गीताप्रेस, गोरखपुर

भगवद्गीता –गीताप्रेस, गोरखपुर

मनुस्मृतिः(1-2) – हरगोविन्द शास्त्री, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

मनुस्मृतिः(1-2) – डा. गजानन शास्त्री मुसलगाँवकर, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

कौटिल्यस्य अर्थशास्त्रम् - वाचस्पति गैरोला, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी

दशमप्रश्नपत्रम्-भाषाकौशलम्

इकाईप्रथमः- संस्कृतनिबन्धः

इकाईद्वितीयः- वादविवादलेखनम्, अनुवादकार्यञ्च

इकाईतृतीयः- समाचारलेखनम्, आवेदनपत्रञ्च ।

इकाईचतुर्थः-(अ) वाच्यपरिवर्तनम्, शब्दानां लिङ्गज्ञानं पर्यायवाचिनश्च ।

(ब) वाक्यशुद्धिकला, अपठितपद्यानां गद्यांशस्य वा अर्थलेखनम् ।

अनुशंसितग्रन्थाः -

निबन्धशतकम् – डा. कपिलदेव द्विवेदी

निबन्धकुसुमाञ्जलिः – डा. जयमन्त मिश्र

अनुवादचन्द्रिका – चक्रधर नौटियालहंस

रचनानुवादकौमुदी – डा. कपिलदेव द्विवेदी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी

प्रौढरचनानुवादकौमुदी – डा. कपिलदेव द्विवेदी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसीछन्दो मञ्जरी - डा. ब्रह्मानन्द

त्रिपाठी, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

गुप्तशुद्धिप्रदर्शनम् – पं. अम्बिकादत्त व्यास

 4.11.2022

पाठ्यक्रमः -सेमेस्टरपरीक्षापद्धतिः -2020-21

एम.ए.अन्तिम-संस्कृत

तृतीयसेमेस्टरपरीक्षायां चतुर्थसेमेस्टरपरीक्षायाञ्च निम्नलिखितानि पञ्चप्रश्नपत्राणि भविष्यन्ति । प्रश्नपत्रं चतुर्षु खण्डेषु (4 इकाई) विभक्तं भविष्यति। प्रत्येकस्य खण्डस्य कृते 20 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति ।

क्र.	प्रश्नपत्रम्	प्रश्नपत्रस्य नाम	लिखितपरीक्षा	आन्तरिकमूल्यांकनम्	पूर्णांकः
1	षष्ठप्रश्नपत्रम्	काव्यम्	80	20	100
2	सप्तमप्रश्नपत्रम्	काव्यशास्त्रम्	80	20	100
3	अष्टमप्रश्नपत्रम्	साहित्यसिद्धान्तः	80	20	100
4	नवमप्रश्नपत्रम्	धर्मार्थशास्त्राणि	80	20	100
5	दशमप्रश्नपत्रम्	भाषाकौशलम्	80	20	100
योग --			400	100	500

सेमेस्टर - 3

षष्ठप्रश्नपत्रम् - काव्यम्

इकाई प्रथमः - मेघदूतम् - पूर्वमेघः

इकाई द्वितीयः -मेघदूतम् - उत्तरमेघः

इकाई तृतीयः -शिशुपालवधम् (प्रथमः सर्गः - 40 श्लोकपर्यन्तम्)

इकाई चतुर्थः -उपर्युक्तग्रन्थानां समालोचनात्मकप्रश्नः ।

सेमेस्टर -4

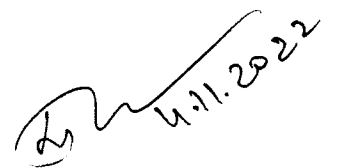
षष्ठप्रश्नपत्रम् - काव्यम्

इकाई प्रथमः -शिशुपालवधम् (प्रथमः सर्गः - 41 श्लोकतः समाप्तिपर्यन्तम्)

इकाई द्वितीयः - मृच्छकटिकम् (1-5 अंकपर्यन्तम्, व्याख्याहेतोः - अंकौ -1, 2)

इकाई तृतीयः -मृच्छकटिकम् (6-10 अंकपर्यन्तम्, व्याख्याहेतोः - अंकौ -9, 10)

इकाई चतुर्थः - उपर्युक्तग्रन्थानां समालोचनात्मकप्रश्नः ।

 11.11.2022

सेमेस्टर - 3

सप्तमप्रश्नपत्रम् - काव्यशास्त्रम्

- इकाई प्रथमः - काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 1, 2 अन्विताभिधानपर्यन्तम्)
इकाई द्वितीयः - काव्यप्रकाशः (सर्वेषां प्रायशोऽर्थानामित्यारभ्यद्वितीयोल्लासतः तृतीयपर्यन्तम्)
इकाई तृतीयः - काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 4)
इकाई चतुर्थः - काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 5)

सेमेस्टर - 4

सप्तमप्रश्नपत्रम् - काव्यशास्त्रम्

- इकाई प्रथमः - काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 6,7)
इकाई द्वितीयः - काव्यप्रकाशः (उल्लासः - 8)
इकाई तृतीयः - काव्यप्रकाशात् अधोलिखितानाम् अलंकाराणां सोदाहरणं लक्षणम् -
अनुप्रासः, श्लेषः, वक्रोक्तिः, उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, समासोक्तिः,
अपह्नुतिः, निदर्शना, अर्थान्तरन्यासं, दृष्टान्तः, विभावना, विशेषोक्तिः,
संकरः, संसृष्टिः, आक्षेपः, दीपकम्, पर्यायोक्तम्, अप्रस्तुतप्रशंसा ।
इकाई चतुर्थः - साहित्यदर्पणः - अधोलिखितविषयाः -
विश्वनाथकृतकाव्यलक्षणम्,
शब्दशक्तिः - अभिधा, लक्षणा, व्यञ्जना च ।
रसः (स्थायिभावसहितो रसभेदः),
रूपकभेदः, नाट्यस्य लक्षणम्, महाकाव्यस्य लक्षणम् ।

सेमेस्टर - 3

अष्टमप्रश्नपत्रम् - साहित्यसिद्धान्तः

- इकाई प्रथमः - ध्वन्यालोकः (प्रथम उद्योतः - 1-10 कारिका)
इकाई द्वितीयः - ध्वन्यालोकः (प्रथम उद्योतः - 11-19 कारिका)
इकाई तृतीयः - वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषः - 1-24 कारिका)
इकाई चतुर्थः - वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषः - 25कारिकातःसमाप्तिपर्यन्तम्)

ds 4.11.2022

सेमेस्टर - 4

अष्टमप्रश्नपत्रम् - साहित्यसिद्धान्तः

इकाई प्रथमः - काव्यमीमांसा (अध्यायाः- 1,2,3)

इकाई द्वितीयः - काव्यमीमांसा (अध्यायौ- 4,5)

इकाई तृतीयः - औचित्यविचारचर्चा (सम्पूर्णम्)

इकाई चतुर्थः - साहित्यशास्त्रीया विभिन्न सम्प्रदायाः -

अलंकारसम्प्रदायः, रससम्प्रदायः, रीतिसम्प्रदायः, वक्रोक्तिसम्प्रदायः,

औचित्य सम्प्रदायः, ध्वनिसम्प्रदायश्च ।

सेमेस्टर - 3

नवमप्रश्नपत्रम् - धर्मार्थशास्त्राणि

इकाई प्रथमः - महाभारतम् - भगवद्गीता (अध्यायः - 2)

इकाई द्वितीयः - महाभारतम् - भगवद्गीता (अध्यायः - 15,16)

इकाई तृतीयः - मनुस्मृतिः (अध्यायः - 1)

इकाई चतुर्थः - उपर्युक्तग्रन्थानां समालोचनात्मकप्रश्नः ।

सेमेस्टर - 4

नवमप्रश्नपत्रम् - धर्मार्थशास्त्राणि

इकाई प्रथमः - रामायण-महाभारत-पुराणानां संक्षिप्त परिचयः ।

इकाई द्वितीयः - मार्कण्डेयपुराणम् - दुर्गासप्तशती (मध्यमचरित्रम्, अध्यायाः-2,3,4)

इकाई तृतीयः - कौटिल्यस्य अर्थशास्त्रम् (प्रथमतः पञ्चमोऽध्यायपर्यन्तम्)

इकाई चतुर्थः - उपर्युक्तग्रन्थानां समालोचनात्मकप्रश्नः ।

4.11.2022

सेमेस्टर - 3

दशमप्रश्नपत्रम् - भाषाकौशलम्

- इकाई प्रथमः - समाचारलेखनम् आवेदनपत्रञ्च ।
इकाई द्वितीयः - वादविवादलेखनम् ।
इकाई तृतीयः - शब्दानां लिङ्गज्ञानं पर्यायवाचिनश्च ।
इकाई चतुर्थः - वाक्यशुद्धिकला ।

सेमेस्टर - 4

दशमप्रश्नपत्रम् - भाषाकौशलम्

- इकाई प्रथमः - संस्कृतनिबन्धः
इकाई द्वितीयः - वाच्यपरिवर्तनम्
इकाई तृतीयः - अनुवादकार्यम्
इकाई चतुर्थः- अपठितपद्यानां गद्यांशस्य वा अर्थलेखनम् ।

4.11.2022